

SYNPUNKTER PÅ ROVDJURSPROPOSITIONEN 2008/09:210

sid 1

med ett helhetsperspektiv på biologisk mångfald.

Propositionen har ej beaktat viktiga hänsyn som poängteras i de konventioner och rapporter som motiverat och utgör bas för rovdjurspropositionen. Proposition 2008/09:210 föreslår mål, åtgärdsförslag och regler som innebär en mycket stor risk för utplåning av djur, växter och hela biotoper som är endemiska för Sverige och globalt utrotningshotade. Propositionen har behandlat en aspekt av biologisk mångfald men försummat helhetssynen och innebär ett hot mot biologisk mångfald avsevärt mer utrotningshotad än den man vill skydda med propositionen.

För propositionen grundläggande konventioner

Propositionen anger att grunden till propositionen bygger på internationella konventioner såsom:

-Konventionen för Biologisk mångfald (CBD – Convention of Biological Diversity)

-De Nationella miljö kvalitetsmålen

-Bernkonventionen

-Art och habitatdirektivet (EU)

Men man har ignorerat viktiga delar av dessa konventioner. Exempel på avsnitt som utelämnats trots att de även påtalats i remisser och yttranden. (Se t ex www.xfabodar.se - Yttranden och PM).

- CBD Artikel 8 j om ”In-situ Conservation” (se bilaga) ålägger Sverige att skapa skyddade områden för arter, raser, växter, kunskap och kultur som finns i den biologiska mångfald som är beroende vårt fäbodbruk!
Ingen myndighet tar detta ansvar och rovdjurspropositionens förslag blir ett direkt hot mot fäbodbrukets existens, vilket påpekas utan att beaktas i propositionen.
- De nationella miljö kvalitetsmålen (prop. 1997/ 98:145, bet. 1998/99: MJU9, rskr. 1998/99:183) ”syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden och naturmiljön, ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga samt trygga en god hushållning med naturresurserna ” *vilket citeras i propositionen utan att beaktas.*
- Bernkonventionen Artikel 2 kräver ”skall åtgärder vidtagas för att bevara beståndet av vilda djur till en nivå som motsvarar i synnerhet ekologiska, vetenskapliga och kulturella krav”. Artikel 3 ställer krav på att skydda framför allt endemiska arter. Sådana finns i riklig mängd i fäbod- och skogsbetesmiljöerna, men hänsyn till dessa förtogs helt i propositionen.
Propositionens åtgärder utgör tvärtom ett allvarligt hot mot dessa hänsyn.
- Art och habitatdirektivet
Rådets direktiv [1992/43/EEG](#) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter anger i sitt första stycke: ”Eftersom huvudsyftet med detta direktiv är att främja att den biologiska mångfalden bibehålls med beaktande av ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov, bidrar direktivet till det övergripande målet, som är en hållbar utveckling. För att upprätthålla den biologiska mångfalden kan det i vissa fall vara nödvändigt att upprätthålla eller till och med främja mänsklig verksamhet.”
Citerat står i propositionen, men propositionens förslag riskerar flera hotade djur, växter och unika biotoper med stor biologisk mångfald, för återskapande av en lokal vargpopulation i alla områden utan undantag för dessa skyddsvärda biotoper.

Från Artdatabankens hemsida:

”Jordbruksverket har ansvar för att den biologiska mångfalden inom såväl husdjurs- som växtområdet gynnas och bevaras. Det innebär bland annat att hotade kulturväxter och husdjursraser bevaras och att dess genresurser sparas. Husdjuren i vår tjänst ska nyttjas

SYNPUNKTER PÅ ROVDJURSPROPOSITIONEN 2008/09:210 med ett helhetsperspektiv på biologisk mångfald.

sid 2

på ett långsiktigt uthålligt sätt.”

Men jordbruksverket har inte i sina yttranden till propositionen påvisat hur dessa verksamheter påverkas av propositionen.

- Rovdjursutredningen av Åke Pettersson (SOU2007:89) som var underlag för Naturvårdsverkets uppdrag inför proposition 2008/9:210 säger:

”Rovdjurens närvaro kan försvåra arbetet med att hålla liv i utrotningshotade tamdjursraser liksom av sällsynta växtarter på betesängar som hålls öppna genom fäbodbruket. En stor del av det vi vill bevara genom naturvården är kulturmarker med höga biologiska värden. Naturvården måste kunna se och värdera helheten och undvika att isolera olika naturvårdsprojekt från varandra.”

Denna viktiga uppmaning har helt fallit bort ur propositionen. Ordet fäbod nämns en enda gång i propositionen, där man säger att man måste ha målet att undvika konflikter. Men alla antydningar till konfliktlösning underordnas satta mål för antal rovdjur.

Om påverkan i betesmiljöerna.

Betesdrift och dessas biologiska värde påvisas i flera av remisserna och konventionerna. Här visas en referens till en forskaruppsats som beskriver betesbiotopernas vikt i några få ord.

Tidskriften Miljöforskning

<http://miljoforskning.formas.se/sv/Nummer/Juni-2009/>

Biologisk mångfald i historiska landskap av Sara Cousins och Regina Lindborg

<http://miljoforskning.formas.se/sv/Nummer/Juni-2009/Innehall/Temaartiklar/Biologisk-mangfald-i-historiska-landskap/>

”Traditionellt skötta ängar och hagar hyser en enastående hög biologisk mångfald jämfört med många andra habitat. Det stora antalet arter på en liten yta har gjort att man ibland jämför dessa nordeuropeiska gräsmarker med mångfalden i tropiska regnskogar. Anledningen till denna höga mångfald av arter är den ständiga störningen från trampande och betande djur eller slätter, vilket skapar goda förutsättningar för annars konkurrenssvaga arter.”

Problemen med frekvent närvaro av rovdjur för dessa djurhållare är inte främst förluster i dödade djur. De indirekta skadorna efter några rovdjurskonfrontationer innebär panik, aggressivitet, ohanterlighet, immunbristproblem för tamdjuren med nedsatt produktion och veterinärkostnader och mycket mera. För att inte tala om en arbetsmiljö för djurskötarna som knappast skulle accepteras på andra områden. Detta är en belastning som direkt motverkar Sveriges åtagande enligt Konventionen för biologisk mångfald artikel 8 j och flera andra åtaganden.

Det finns nog ingen rovdjursforskare som på eget ansvar skulle kunna hävda att det går att kombinera fäbodbruk och vargrevir i samma område. - Inte ens om alla rekommenderade förebyggande åtgärder man föreslagit hittills skulle utföras enligt anvisning.

Ändå har inget område i landet avsatts som skyddat enligt kravet i Konventionen för biologisk mångfald avseende fäbodbruk, småskalig djurhållning eller dess betesbiotoper.

Propositionen brister i helhetssyn

Ovanstående konventioner som Sverige åtagit sig att följa betonar helhetssyn och samhällelig

SYNPUNKTER PÅ ROVDJURSPROPOSITIONEN 2008/09:210

sid 3

med ett helhetsperspektiv på biologisk mångfald.

hänsyn. Propositionen 2008/9:210 har glömt detta och i detaljerna byggt in ett angreppssätt som underordnar alla hänsyn under rovdjurens bevarandestatus och antalsmål.

Propositionen skulle utformas och baseras på en konsekvensanalys. Men man har genomgående **endast beaktat konsekvenser för rovdjurspopulationerna.**

Propositionen talar om **acceptans**, men denna avser endast acceptans till antalsmålen för rovdjuren. Inga **tålighetskriterier** som Rovdjursutredningen (SOU 2007:89) föreslagit för att definiera acceptans har formulerats eller ens antytts.

Skulle åtgärderna i denna proposition implementeras föreligger en uppenbar risk att Sverige bryter mot konventionerna och riskerar att orsaka utrotning av fler arter, raser och biotoper för att skapa en lokal utlöpare av vargpopulation på den skandinaviska halvön.

Rovdjurspropositionen måste kompletteras

Propositionen lyckas inte möta kravet i Rovdjursutredningen SOU 2007:89, sidan 590:

”Naturvården måste kunna se och värdera helheten och undvika att isolera olika naturvårdsprojekt från varandra.” Genomförs propositionen enligt förslaget kommer den att orsaka större skada för den biologiska mångfalden än den förespeglade nyttan.

Propositionen måste kompletteras med spärrar och sådana hänsyn som de för propositionen grundläggande konventionerna stipulerar.

Ansvar och ansvariga för skyddet av fäbodemiljö och naturnära djurhållning måste definieras och ges reellt inflytande på rovdjursförvaltningen.

Utrymme för övriga samhällreliga hänsyn enligt konventionerna måste infogas i propositionen och inte underordnas rovdjursintresset.

Konsekvenserna av ett allt för stort handlingsutrymme och riktad rekrytering av rovdjursvänliga tjänstemän inom rovdjursförvaltningen som påvisats i doktorsavhandlingen ”I vargens spår” av Serena Cinque måste korrigeras till att skapa en helhetssyn i förvaltningen.

Detta skriver vi som individuella medlemmar i olika fäbodföreningar. Den korta tid för påverkan inför ärendets behandling i riksdagen infaller under den tid de flesta av oss befinner sig till skogs, svåra att nå för formella beslut.

Därför hoppas vi att alla som instämmer i våra krav ger sig tillkänna direkt till riksdagsmän och politiker i sin landsända.

Calle Höglund, ordf Gävleborgs fäbodförening

Kerstin Elofsson, ordf Värmlands säterbrukarförening

Pauline Palmcrantz, ordf Sveriges Fäbodförening Bilagor

Tin Gumuns, ordf Dalarnas Fäbodförening

Margareta Kristoffersson, fäbodrepresentant i Rovdjursrådet

Bilaga 1: Några länkar till Biologisk Mångfald, som har referenser och citat som dessa synpunkter refererar till.

SYNPUNKTER PÅ ROVDJURSPROPOSITIONEN 2008/09:210

sid 4

med ett helhetsperspektiv på biologisk mångfald.

Bilaga 1 Några länkar till Biologisk Mångfald**Riokonventionen 1992**

Konventionen om biologisk mångfald

<http://www.biodiv.se/UNConv/>Konventionens övergripande mål anges i [artikel 1](#). De är, kortfattat:

- att *bevara* biologisk mångfald
- att nyttja dess beståndsdelar på ett *hållbart* sätt samt
- att *rättvist fördela* den nytta som uppstår vid utnyttjandet av genetiska resurser

Konventionstexten på svenska: http://www.biodiv.se/pdf/1993_77.pdfpå engelska: <http://www.biodiv.org/convention/articles.asp><http://www.biodiv.se/index.htm>Konventionens artikel 8j: (läs mer om in situ bevarande i fotnotⁱ)

(j) Subject to its national legislation, respect, preserve and maintain knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities embodying traditional lifestyles relevant for the conservation and sustainable use of biological diversity and promote their wider application with the approval and involvement of the holders of such knowledge, innovations and practices and encourage the equitable sharing of the benefits arising from the utilization of such knowledge, innovations and practices;

Tidskriften Miljöforskning<http://miljoforskning.formas.se/sv/Nummer/Juni-2009/>

Biologisk mångfald i historiska landskap

Av Sara Cousins och Regina Lindborg

<http://miljoforskning.formas.se/sv/Nummer/Juni-2009/Innehall/Temaartiklar/Biologisk-mangfald-i-historiska-landskap/>

Traditionellt skötta ängar och hagar hyser en enastående hög biologisk mångfald jämfört med många andra habitat. Det stora antalet arter på en liten yta har gjort att man ibland jämför dessa nordeuropeiska gräsmarker med mångfalden i tropiska regnskogar.

Anledningen till denna höga mångfald av arter är den ständiga störningen från trampande och betande djur eller slätter, vilket skapar goda förutsättningar för annars konkurrenssvaga arter.

Art- och habitatdirektivetRådets direktiv [1992/43/EEG](#) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

Eftersom huvudsyftet med detta direktiv är att främja att den biologiska mångfalden bibehålls med beaktande av ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov, bidrar direktivet till det övergripande målet, som är en hållbar utveckling. För att upprätthålla den biologiska mångfalden kan det i vissa fall vara nödvändigt att upprätthålla eller till och med främja mänsklig verksamhet.

SYNPUNKTER PÅ ROVDJURSPROPOSITIONEN 2008/09:210

med ett helhetsperspektiv på biologisk mångfald.

sid 5

Artdatabanken

<http://www.artdata.slu.se/biologiskmangfald.asp>

Biologisk mångfald – husdjur

<http://www.sjv.se/amnesomraden/djurveterinar/biologiskmangfald.4.7502f61001ea08a0c7fff36624.html>

Jordbruksverket har ansvar för att den biologiska mångfalden inom såväl husdjurs- som växtområdet gynnas och bevaras. Det innebär bland annat att hotade kulturväxter och husdjursraser bevaras och att dess genresurser sparas. Husdjuren i vår tjänst ska nyttjas på ett långsiktigt uthålligt sätt.

Bernkonventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö.
Bern 19 september 1979

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/10/60/37/b64cde63.pdf>

Artikel 2

De avtalsslutande parterna skall vidtaga nödvändiga åtgärder för att bevara beståndet av vilda djur och växter på eller anpassa den till en nivå som motsvarar i synnerhet ekologiska, vetenskapliga och kulturella krav. Därvid skall hänsyn tas till ekonomiska och rekreativa krav, samt behoven för underarter, varieteter eller former som lokalt är i riskzonen.

Artikel 3

1. Varje avtalsslutande part skall vidtaga åtgärder för att främja nationella riktlinjer för att skydda vilda djur och växter samt naturlig miljö, med särskild hänsyn till de arter som är utrotningshotade och sårbara, framför allt endemiska arter och hotade miljöer, i enlighet med bestämmelserna i denna konvention.

:

Klippt ur Propositionen En ny rovdjurspolitik

De nationella miljö kvalitetsmålen

År 1999 antog riksdagen 15 nationella miljö kvalitetsmål (prop. 1997/ 98:145, bet. 1998/99: MJU9, rskr. 1998/99:183). Målen beskriver de egenskaper som vår natur- och kulturmiljö måste ha för att samhällsutvecklingen ska vara miljömässigt hållbar. I november 2005 lades miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv* till de redan antagna (prop. 2004/05:150, bet. 2006/06: MJU3, rskr. 2005/06:48,49). Sedan dess bedrivs Sveriges miljöarbete utifrån 16 uppsatta miljö kvalitetsmål.

Miljö kvalitetsmålen syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden och naturmiljön, ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga samt trygga en god hushållning med naturresurserna. Målen är

SYNPUNKTER PÅ ROVDJURSPROPOSITIONEN 2008/09:210 med ett helhetsperspektiv på biologisk mångfald.

sid 6

allmänt formulerade. Därför har de preciserats med ett 70-tal delmål.

Rovdjursutredningen av Åke Pettersson, SOU 2007:89, sidan 590:

”Rovdjursetablering kan ibland motverka bevarandet av andra arter som har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Det gäller bl. a. i fäbodbruket. Rovdjurens närvaro kan försvåra arbetet med att hålla liv i utrotningshotade tamdjursraser liksom av sällsynta växtarter på betesängar som hålls öppna genom fäbodbruket. En stor del av det vi vill bevara genom naturvården är kulturmarker med höga biologiska värden. Naturvården måste kunna se och värdera helheten och undvika att isolera olika naturvårdsprojekt från varandra.”

Centrum för Biologisk mångfald CBM/SLU Uppsala Vad är biologisk mångfald?

<http://www.cbm.slu.se/biodiv.php>

Biologisk mångfald handlar inte bara om natur som är opåverkad av människan, tvärtom ingår alla de olika miljöer som skapats av människan, t.ex. åkrar, granodlingar, parker, och alla våra tama djur och växter. Att bevara biologisk mångfald handlar alltså lika mycket om att rädda gamla lantraser av husdjur som sällsynta skalbaggar.

Läs gärna mer om biologisk mångfald på CBMs hemsida, t ex den aktuella Kunskapssammanställning Utmarksbete och effekter på biologisk mångfald:

<http://www.naptek.se/>

Weronika Axelsson Linkowski, Naptek, Centrum för biologisk mångfald, Uppsala
t ex på sid 15:

På de stora betesmarkerna kunde djuren förr transportera frön från den ena lämpliga gröningsplatsen till den andra, medan dagens betesmarker i stort sett är isolerade från varandra, både strukturellt (i rummet) och funktionellt (ingen rörlighet mellan betesmarker).

Bete har olika effekter dels för att vegetationen blir uppäten, dels påverkan genom brytskador tramp och spillning. Genom tramp bildas jordblottor som ökar etableringen av frön, svampar och mossor.

Article 8. In-situ Conservation

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate:

- (a) Establish a system of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;
- (b) Develop, where necessary, guidelines for the selection, establishment and management of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;
- (c) Regulate or manage biological resources important for the conservation of biological diversity whether within or outside protected areas, with a view to ensuring their conservation and sustainable use;
- (d) Promote the protection of ecosystems, natural habitats and the maintenance of viable populations of species in natural surroundings;
- (e) Promote environmentally sound and sustainable development in areas adjacent to protected areas with a view to furthering protection of these areas;
- (f) Rehabilitate and restore degraded ecosystems and promote the recovery of threatened species, inter alia, through the development and implementation of plans or other management strategies;
- (g) Establish or maintain means to regulate, manage or control the risks associated with the use and release of living modified organisms resulting from biotechnology which are likely to have adverse environmental impacts that could affect the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account the risks to human health;
- (h) Prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species;
- (i) Endeavour to provide the conditions needed for compatibility between present uses and the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components;
- (j) Subject to its national legislation, respect, preserve and maintain knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities embodying traditional lifestyles relevant for the conservation and sustainable use of biological diversity and promote their wider application with the approval and involvement of the holders of such knowledge, innovations and practices and encourage the equitable sharing of the benefits arising from the utilization of such knowledge, innovations and practices;
- (k) Develop or maintain necessary legislation and/or other regulatory provisions for the protection of threatened species and populations;
- (l) Where a significant adverse effect on biological diversity has been determined pursuant to Article 7, regulate or manage the relevant processes and categories of activities; and
- (m) Cooperate in providing financial and other support for in-situ conservation outlined in subparagraphs (a) to (l) above, particularly to developing countries.